

בס"ד

"קום התהלך בארץ"

ההיסטוריה

חוזרת

מתוך "ליקוטי שמואל"

עורך ומלקט ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד.

החיבור הראשון הופיע במסגרת

'מפעל ליקוטי שמואל'

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר ייחודי המאגד – סוף מעשה במחשבה תחילה את מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן

מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה • סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג שמואל אייזיקוביץ שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל נפש – כרך ראשון על חומש בראשית

60 ש"ח

בלבד

להזמנה:

<https://dash.bookpod.co.il/product/2231>

ההיסטוריה חוזרת | הלוחמים הדתיים שסירבו פקודה ב-1948

במשפטם של החיילים החמירו השופטים בעונש וגזרו עליהם מאסר. זה לא קרה השבוע אלא החודש לפני 78 שנים. מי שיחפש את שורשי המורכבות של צה"ל והלוחמים הדתיים, ימצא אותם כבר במלחמת העצמאות

חגי הוברמן

צה"ל לא נהג בכפפות של משי בלוחמים הדתיים שסירבו פקודה בטענה שהיא נוגדת את ההלכה - הלוחמים נשפטו ונכלאו. וברגע שהסיפור התפרסם, הסערה הפוליטית לא איחרה לבוא.

זה לא קרה השבוע אלא לפני 78 שנים. מי שיחפש את שורשי המורכבות של צה"ל והלוחמים הדתיים, ימצא אותם כבר במלחמת העצמאות.

את הסיפור הבא, אני מניח, יוכל כל צד, דתיים לאומיים, חרדים וחילונים, לגייס לצידו כ'תנא דמסייע' - יש כאן את כל המרכיבים האקטואליים התואמים את כל קשת הדעות.

בכ"ד בתמוז תש"ח, 31 ביולי 1948, בעיצומה של מלחמת השחרור, הוקפצו חיילי הפלוגה הדתית מגדוד 33 של חטיבת אלכסנדרוני מביתם בשבת, באמצעות שידור הודעה ברדיו. החיילים, שכאמור היו דתיים, הפסיקו את חופשתם ונסעו בשבת בחזרה לבסיסם, כדי להיערך ללחימה.

אחד מהקצינים בבסיס פקד על הטבחים לבשל ארוחה חמה לחיילים שהגיעו מבתיהם. שני הטבחים, שמעון מנהיים ואליעזר בלומנטל, סירבו פקודה. הם ניסו להסביר למפקדם כי מדובר בחילול שבת, וכי גם אם יבשלו - חיילי הפלוגה הדתיים ממילא לא יאכלו אוכל שבושל בשבת. המפקד התעקש, ושני החיילים סירבו לפקודה לבשל ארוחה חמה בשבת.

מיד לאחר שחזרה הפלוגה מהפעולה הובאו שני הטבחים למשפט בפני מפקד הגדוד בעוון הפרת משמעת. על מעשה זה, הם נשפטו לגילוח כל שערות ראשם ולחודש ימים מאסר. השניים ערערו על פסק הדין.

החודש לפני 78 שנים, בב' באלול תש"ח, 6 בספטמבר 1948 הופיעו השניים עם עורכי דינם בפני בית דין צבאי מחוזי. הם הביאו כעדים את הרב הצבאי הראשי של צבא ההגנה לישראל, את ראש שירות הדת הצבאי ואת קצין הדת של החטיבה - אך חבר השופטים, שני קצינים ועוד חייל דתי, החליט פה אחד להחמיר בעונשם של הטבחים ולכלוא אותם לשלושה חודשים.

חיילי הפלוגה, אלו שלמענם לכאורה נדרש חילול השבת, התייצבו לצד הטבחים, ופתחו בשביתת רעב. למרות הצנזורה הצבאית, המעשה דלף החוצה. חיילי הפלוגה הכועסים על הסיפור העבירו אותו הלאה, והסיפור הגיע עד לכנסת של המדינה הצעירה. חברי כנסת הפנו שאילתא בנושא לשר הביטחון. הרב משה מימון, שר הדתות, העלה את הנושא

בישיבת הממשלה, תוך שהוא מוחה על העונש המשפיל של גילוח שיער הראש, ומוחה על הצנזורה שמסתירה את השערורייה הזאת מהציבור.

'הארץ' והשמאל בעד הדתיים

ישיבת הממשלה ב-8 בספטמבר 1948 היתה סוערת. למרבה ההפתעה את הביקורת הנוקבת על בן-גוריון מתחו מספר שרים חילוניים, ביניהם שר הפנים יצחק גרינבוים ושר החקלאות אהרון ציזלינג ממפ"ם, שניהם בעלי דעות אנטי-דתיות. הם טענו כי "כשם שאנו דורשים חופש למצפוננו כך אנו דורשים חופש למצפונם של אנשים דתיים, ולא יתכן שהחיילים הדתיים שפעלו על פי מצפונם יקבלו עונש מאסר". ציזלינג, שנלחם בחירוף נפש 4 חודשים לפני-כן נגד איזכור שם הקב"ה במגילת העצמאות, אמר כי "גילוח השערות הוא מעשה ברברי". גרינבוים, שר הפנים הראשון שלא היה ח"כ, איים להתפטר מהממשלה והתריס: "האין חופש לשמירת דת במדינת ישראל?" הרב מימון דרש לבטל את פסק הדין. רוב חברי הממשלה תמכו בשרים הדתיים.

בעקבות זאת הורה בן-גוריון לשחרר את החיילים הדתיים מהכלא, ובמקביל הורה לרמטכ"ל יעקב דורי לברר את הדבר מיסודו, ולפרסם פקודות מטכ"ל שיסדירו את ענייני הדת. הרמטכ"ל הסביר מאוחר יותר ש"פלוגה זו השתתפה בפעולות קרביות שחלו בימי שבת גם קודם לכן, ולא התעורר ספק לגבי 'פיקוח נפש' אצל חיילי הפלוגה במקרים קודמים". הוא הוסיף שהפעולה הקרבית של אותו יום שבת "היתה פעולה רצינית ובה סבלנו אבדות בהרוגים ובפצועים".

מי עוד התייצב לצד הלוחמים הדתיים? קשה להאמין: עיתון 'הארץ', אז כהיום עיתונו של שוקן (אז האב, גרשום). במאמר מערכת של העיתון נכתב: "אין זה לרצון הממשלה והעם כולו להכריח חרדים לנהוג שלא כמצפונם. ואם מביא הדבר לידי התנגשות בין אות החוק ובין מפיריו מטעמים דתיים, הרי יש לנהוג בזהירות ובטאקט, שבית הדין הצבאי לא גילה אותם."

עם זאת, מאמר המערכת הפציר גם בחוגים הדתיים לא להחמיץ "הזדמנות הרת גורל". העיתון ציין כי "בעיית היחסים בין המדינה ובין הדת תעמוד בקרוב על סדר היום של הדיונים הציבוריים", ואם הרבנים "יוסיפו לעמוד על קוצו של יו"ד, בלא כל נטייה להתחשב בצרכיו ובדעותיו של הצבור הרחב, הרוחש אהדה וכבוד לכנותם, אך יחד עם זה אינו יכול להיכנע לדרישותיהם - תישאר השפעתם מוגבלת (...). אבל אם יפנו לעם וינסו להחדיר את רוח התורה לא על ידי דרישות בלתי גמישות אלא בכח חידוש ויצירה - ירכשו לעמדתם לבבות."

המאמר נחתם בשאלה מאד מעניינת, שאולי כדאי להציף אותה מחדש גם בשנת הע"ח למדינה: "האם לא הגיעה השעה, בקום מדינת ישראל אחרי אלפיים שנה, אף לחידוש הסנהדרין של ישראל?"

הנאשם דרש לחזור ולהילחם

ב-2 בנובמבר 1948 בוטל פסק הדין של שני החיילים, לאחר שבית הדין לערעורים של צה"ל קבע, כי בית הדין שהעניש את החיילים לא היה מוסמך לעשות כן, מטעמים פורמאליים. היה כאן ביטול ההחלטה, אך לא חנינה. להלכה, ההאשמה נשארה בתוקפה. השניים נשארו מורשעים.

על פי דרישתו הנמרצת של שמעון מנהיים, הוא חזר לפלוגה הדתית הקרבית בחטיבת 'אלכסנדרוני'. חודש לאחר מכן נשלחה חטיבת אלכסנדרוני לכבוש את המעוז המצרי החזק שהיה נצור בידי כוחותינו, בכיס פלוג'ה - כיום איזור קרית-גת. הלוחמים הדליקו נר שני של חנוכה ויצאו לקרב. בגבורה ותושייה הצליחו הלוחמים לכבוש את רוב השטח, אולם עם שחר המצרים החישו תגבורת של שיריון ורגלים דרך הציר הפתוח. הוראה לסגת ניתנה מאוחר מדי, וחיילי הפלוגה הדתית נמצאו מוקפים מכל עבר. הם נלחמו בגבורה עד שאזלה תחמושתם. המצרים הרגו את כולם, ולא ריחמו גם על הפצועים. 87 חיילי הפלוגה הדתית נפלו על קידוש ה' בכיס פאלוג'ה, איזור צומת פלוגות של ימינו, ביום כ"ו בכסלו תש"ט. (28.12.1948)

בין הנופלים היה גם שמעון מנהיים הי"ד, 'סרבן הפקודה' לחלל שבת, זה ששערות ראשו גולחו בעוון סירובו לחלל שבת. הוא נפל ביום הולדתו ה-21. אחיינו של שמעון, בן אחיו, יהיה לימים מזכיר הממשלה ושר בממשלת ישראל - דני נווה. קרוב אחר ממשפחתו, הבן של בן-דודו, יהיה כעבור מספר עשורים האלוף הקרבי הראשון בצה"ל שחובש כיפה סרוגה - אלוף יאיר נווה.